

4/11/1912: Η απελευθέρωση της Σιάτιστας Τα πολεμικά γεγονότα, οι άνθρωποι

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ-Η ΜΑΧΗ

Λεπτομερής λογοτεχνική περιγραφή της μάχης της Σιατίστης της 4^{ης} Νοεμβρίου υπάρχει και στα δυο βιβλία **Ιστορίας της Σιατίστης**, και του Ιωάννη Αποστόλου και του Φιλίππου Ζυγούρη, γραμμένη από το δημοσιογράφο Αρίστο Περίδη.

Η περιγραφή είναι ήδη και γνωστή και εύκολα προσβάσιμη. Γι αυτό προτιμήσαμε:

■ να παρουσιάσουμε μια άγνωστη περιγραφή, που δημοσιεύτηκε στις 15/12/1912 στην εφημερίδα ΣΚΡΙΠ,

■ και να παραθέσουμε:

(1) ένα κείμενο από το βιβλίο του Μ. Στρακαλή **50 έτη Ελευθερίας**, όπου φαίνεται η βοήθεια που οι κοντοχωριανοί μας, Ερατυραίοι και Γαλατινιώτες, πρόσφεραν στη μάχη,

(2) την αναφορά στο Υπουργείο Στρατιωτικών του Διοικητού των ελληνικών στρατιωτικών τμημάτων που πήραν μέρος στη μάχη, για να δούμε την επίσημη συνολική εικόνα της δράσης των υπερασπιστών της πατρίδας μας,

**Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ
ΠΩΣ ΚΑΤΕΤΡΟΠΩΘΗΣΑΝ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ
ΕΝΕΠΕΣΑΝ ΕΙΣ ΠΑΓΙΔΑ**

Ἐπιγλώθης καὶ σκοτεινὴ εἶχεν ἀνατείλει ἡ ἡμέρα τῆς μάχης. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀποτελούμενος μετὰ μίας προβολοργίας πεδινήσας εἶχε φθάσει εἰς Σιάτιστάν τὴν προηγουμένην ἡμέραν ὑπὸ τὴν δευθυσίν τοῦ ταγματάρχου κ. Ἡπίτου. Ὄλιγον μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐθελοντικῶν αἰμάτων, ἀπεσταλμένος ἐκ Δευφίστης ἐλθὼν ἐπέβαλεν εἰς τὰς προφυλακὰς τῆς πόλεως ἐπίστολὴν τοῦ Μεχμέτ πασᾶ, ἀρχηγοῦ τῶν ἐκεῖ ἐνδρασημένων τουρκικῶν δυνάμεων πρὸς τὴν κοινότητα Σιατίστης, ἐν ᾗς εἴχεται τὴν

Εφημερίδα ΣΚΡΙΠ, 15/12/1912

«Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ

ΠΩΣ ΚΑΤΕΤΡΟΠΩΘΗΣΑΝ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ

ΕΝΕΠΕΣΑΝ ΕΙΣ ΠΑΓΙΔΑ

Ομιγλώδης και σκοτεινή εἶχεν ανατείλει η ημέρα της μάχης. Ο Ελληνικός στρατός εκ τριῶν χιλιάδων αποτελούμενος μετὰ μιας

πυροβολαρχίας πεδινής είχε φθάσει εις Σιάτισταν την προηγουμένη ημέραν υπό την διεύθυνσιν του ταγματάρχου κ. Ηπίτου. Ολίγον μετά την άφιξιν του Ελληνικού στρατού και των εθελοντικών σωμάτων, απεσταλμένος εκ Λειψίστης ελθών επέδωκεν εις τας προφυλακάς της πόλεως επιστολήν του Μεχμέτ πασσά, αρχηγού των εκεί ευρισκομένων τουρκικών ορδών προς την κοινότητα Σιατίστης, δι' ης εξήτει την παράδοσιν της πόλεως εντός 24 ωρών. Η κοινότης συνεννοηθείσα μετά των αρμοδίων εδήλωσεν εις τον απεσταλμένον του πασσά προφορικώς ότι θα σκεφθή και θα απαντήση την επαύριον. Ο Τούρκος πασσάς θεωρήσας προσβλητικήν την προφορικήν απάντησιν της πόλεως, εν αγνοία δε κατά πάσαν πιθανότητα διατελών της Ελληνικής στρατιωτικής δυνάμεως, της συγκεντρωθείσης εν Σιατίστη, διέταξεν από πρωίας της επομένης την προέλασιν των τουρκικών ορδών κατά της πόλεως. Και το μεν μείζον μέρος της τουρκικής δυνάμεως μετά τριών ορεινών πυροβόλων είχε καταλάβει το τουρκικόν χωρίον Γιάγκοβα, μίαν και πλέον ώραν απέχον της Σιατίστης, τετρακόσιοι δε άνδρες υπό το κράτος παχείας ομίχλης κατώρθωσαν να φθάσωσιν εις τους πρόποδας των βουνών της Σιατίστης, οπότε μόλις αντελήφθησαν αυτούς αι προφυλακαί της πόλεως, αμέσως εγνωστοποίησαν το πράγμα εις τους διευθύνοντας την εν Σιατίστη ελληνικήν δύναμιν. Ο ενθουσιασμός και η χαρά του Ελληνικού στρατού και των εθελοντικών σωμάτων επί τη ειδήσει ότι τουρκικός στρατός πλησιάζει προς την Σιάτισταν ήτο απερίγραπτος.

Η ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ

Αστραπηδόν οι πάντες επί κεφαλής των αξιωματικών και αρχηγών των εις μάχην ταχθέντες κατελάμβανον τας υποδεικνυομένας υπό των αρμοδίων θέσεις εις τα βουνά της Σιατίστης, τρία δε εκ των πεδινών μας πυροβόλων τοποθετηθέντα εις την κορυφήν της πόλεως ήσαν καθ' όλα έτοιμα προς μάχην.

Ήτο η 2^α μ.μ. οπότε τα 3 ορεινά πυροβόλα των Τούρκων υποστηρίζοντα την άνοδον 400 βασιβουζούκων εις τας κορυφάς των βουνών της Σιατίστης ήρχισαν να πυροβολώσιν. Η απάντησις εδόθη αμέσως εκ των ημετέρων πεδινών πυροβόλων, οι δε διευθύνοντες αυτά τόσοσιν καλώς εξετίμησαν την απόστασιν των εχθρικών πυροβόλων, ώστε αι πρώται βολαί μας επέβαλον νεκρικήν σιγήν εις αυτά.

Εν τω μεταξύ τούτω μέρος του Ελληνικού στρατού μετά των εθελοντικών σωμάτων, ηγουμένων των αξιωματικών και των διαφόρων οπλαρχηγών, εξετόπισε διά των λογχών τους Τούρκους εκ των διαφόρων οχυρών θέσεων, ας επωφελοόμενοι της ομίχλης είχαν καταλάβει παρά την Σιάτισταν.

Η ΠΛΗΡΗΣ ΝΙΚΗ

Η μάχη διαρκέσασα μέχρι νυκτός έληξε διά της τελείας καταστροφής πάντων των αποτολμησάντων ν' ανέλθωσιν εις τας κορυφάς των βουνών της πόλεως Τούρκων ους εσάρωσαν κυριολεκτικώς αι οβίδες του θαυμασίου πυροβολικού μας.

Ήτο τω όντι απαράμιλλος ο ηρωισμός και η ανδρεία των λαβόντων μέρος εις την μάχην ταύτην ημετέρων αξιωματικών και στρατιωτών, αξία δε παντός θαυμασμού η ευθυβολία των πεδινών πυροβόλων μας, άπερ ενέσπειραν τον πανικόν εις τους διασωθέντας εν τη πεδιάδι Τούρκους, οίτινες την νύκτα εκείνην καταλιπόντες έρημον εντελώς την εξ ής ωρμήθησαν πόλιν Λειψίστην ετράπησαν μετά των γυναικοπαίδων αυτής εις άτακτον φυγήν.

Την επαύριον ετάφησαν μετά των προσηκουσών τιμών οι ανδρείως πεσόντες εν τη μάχη ταύτη και την μεθεπομένην ο Ελληνικός στρατός ηγουμένου του αρχηγού των εθελοντικών σωμάτων κ. Γ. Κατεχάκη, του γενικής απολαύοντος εκτιμήσεως δια τας σπανίας αυτού αρετάς και τους υπέρ της Μακεδονίας πολυετείς αγώνας του, κατελάμβανε θριαμβευτικώς την πόλιν Λειψίστην.

Ο.Π.Δ.»

Ο Μιλτιάδης Στρακαλής, στο βιβλίο **50 Έτη Ελευθερίας** σελ. 35,36. σημειώνει:

«Καθ' ον χρόνον διεξήγετο η μάχη, οι Τούρκοι επεχείρησαν να ανέλθωσι εκ του Καλονερίου προς Γαλατινήν, ώστε να επιτεθώσι εκ των όπισθεν επί των μαχομένων Ελληνικών τμημάτων. Η προσπάθειά των όμως αύτη απέτυχε, καθ' όσον συνήντησαν εις την κορυφήν «Ανάληψις» της Γαλατινής ενόπλους Γαλατινιώτας και το τμήμα του Γύπαρη, όπερ εκ της Ερατύρας, ένθα ευρέθη την 3ην Νοεμβρίου, είχε ανέλθη την πρωϊαν εις αυτήν».

.....

Περί της δράσεως όλων εκείνων που πήραν μέρος στη μάχη έχει τον λόγο ο Διοικητής του στρατού, αντισυνταγματάρχης Ηπίτης Α<ντώνιος>

«Λαβών υπ' όψιν μου αφ' ενός μεν την μέχρι τούδε δράσιν και αυτοθυσίαν, ην κατά τας δυσχερείς ταύτας της πατρίδος περιστάσεις τα υπό τον Λοχαγόν Κατεχάκην εθελοντικά σώματα επεδείξαντο, αφ' ετέρου δε την υπό πάντων των Κρητών επιδειχθείσαν γενναιότητα κατά την μάχην Σιατίστης, επαινώ ανεξαιρέτως πάντας τους υπό τας διαταγάς μου τεθέντας Κρήτας, συγχαίρων αυτούς δια τα γενναία και φιλοπάτριδα

αισθήματα, άτινα οδηγούσιν εις τον κοινόν τούτον υπέρ της Πατρίδος αγώνα, πεποιθώς ότι και εις το μέλλον την αυτήν θέλουσιν επιδείξει γενναιότητα και πειθαρχίαν όντες βέβαιοι ότι ουδεμίαν ποιούμαι διάκρισιν μεταξύ αυτών και των λοιπών υπό τας διαταγάς μου ανδρών.

Έχων, επίσης, υπ' όψιν μου την επιδειχθείσαν υφ' ολοκλήρου του υπολοίπου στρατεύματος γενναιότητα και αυτοθυσίαν κατά την μάχην της Σιατίστης, συγχαίρω τους αξιωματικούς, υπαξιωματικούς και στρατιώτας δια τούτο, με την πεποίθησιν ότι και εις το μέλλον μετά της αυτής αυτοθυσίας και γενναιότητος θέλουσιν ατενίσει πάντα κίνδυνον, όστις ήθελε παρουσιασθή κατά την εκτέλεσιν της ανατεθείσης ημίν υπό της πατρίδος εντολής, ης η δόξα και το μεγαλείον αποτελεί τον τελικόν μας σκοπόν.

Αντισυνταγματάρχης
Α<ντώνιος>.Ηπίτης».

Θα κλείσουμε τη σειρά των δημοσιευμάτων / αφιέρωμα στα 100 χρόνια από την απελευθέρωση της πόλης μας με ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Φιλίππου Ζυγούρη, στο οποίο με συντριβή σημειώνει: «.... Λυπούμαι πάρα πολύ, διότι μου είναι αδύνατο φυσικά να αναγράψω εδώ ονοματωδώς (ονομαστικά) όλους τους πεσόντας, οι οποίοι βέβαια συμπεριλαμβάνονται στην περιεκτική έννοια που ενέχει η φράσις «άγνωστος στρατιώτης». Πρέπει όμως να σημειωθεί και να εξαρθεί κατά τρόπον έκδηλον, να βροντοφωνηθεί ότι όλοι, που έλαβαν μέρος στη μάχη, αξιωματούχοι και απλοί οπλίται, πολέμησαν με αυτοθυσίαν και ηρωισμόν, με αυταπάρνησιν και ακατάβλητον ψυχικόν θάρρος και με δυναμικότητα φλογεράς φιλοπατρίας και έτσι αναδείχθηκαν ικανοί να γράψουν μια ακόμη σελίδα δόξης και ηρωισμού, ομοίαν με τις τόσες τέτοιες <σελίδες> που είναι γεμάτη η ιστορία της ελληνικής φυλής, <να> καταταχθούν στο εθνικό Πάνθεο των αρχαίων και νεοτέρων ενδόξων προγόνων τους και να αποκτήσουν δικαιώματα επί της υστεροφημίας των μεταγενεστέρων γενεών και, ιδιαίτερα, επί της βαθιάς ευγνωμοσύνης του λαού της Σιατίστης, του οποίου έσωσαν την τιμή, τη ζωή και την περιουσία.»

Οι φωτογραφίες των αποσπασμάτων των εφημερίδων προέρχονται από το διαδικτυακό τόπο: Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Εφημερίδων και Περιοδικού τύπου <http://www.nlg.gr/digitalnewspapers/ns/main.html> (*)

[Πίνακας δημοσιευμάτων](#)